

Száz esztendő visszhangja.

Írja:

Rexa Dezső

Alsó Duna sor régen (balra)
és ma (lent).

XI.

ALSÓ DUNA SOR

A hídtól lefelé a pesti Dunapartot nevezték így. A kép jóval korábbi, mint az e sorozatban látható Felső Duna-sor képe. Azon már a Lánchíd pompázik, ezen pedig még a hajóhíd padlóí nyúlnak át az egyik városból a másikba. Míg tehetá ama kép az 1845 utáni, emez az azt megelőző időből való.

*

Képünket a redoutépület uralja. Erről — amit a neki vadult magyarosítás idejében Vigardának neveztek, majd utóbb Vigadónak — 1845-ben így írtak:

«Ezen a' Dunára néző épület maga nemében talán legnagyobb szerű az egész birodalomban. Pollák Mihály építész által építettett 1832-ben. A' termekben a' hozzá tartozandó szobákkal együtt közel 6000 ember elfér 's bátran lehet állítani, mikép alig találhatni párját a' birodalomban.»

Gondolta volna azt a szerző, hogy nem fog négy esztendő sem elmúlni és a pazar palotát halomba lőtte az ártatlan és támadásra képtelen Pesten bosszúálló hadvezér?...

A Vigadó a Kis- és Nagyhíd-utca között állott, amaból lett a Türr István-, ebből a Deák Ferenc-utca. A Kis-utca nevét akkor azért kapta, mert a Vigadó előtt volt a hajóhíd feljárója. A hajóhíd — a jégzajlás idejét kivéve, összekapcsolta a két szemközti várost, amelyek közös tulajdonát képezte. Négyszázötven méter hosszú, nyolcadfél méter széles volt és negyvenhat hajóra volt rakva. Tél idején, amikor az úszó vagy összefagyott jégtáblák veszélyeztették, ilyenkor felszedték és a város végén álló pajtába rakták egyes darabjait. Az úszó táblák között ladikok jártak, amelyek kikötőhelye ugyancsak a Vigadó előtt volt, a katonai őrség kis háza mellett, mely ott állt a hídfeljáró mellett.

A házsorból csak két ház tűnt el azóta.

A Hentzi által halomba lőtt Vigadó és annak felső szomszédja, melynek helyébe a Meffer építetté gyönyörű szék hazát. A többi ma is áll.

E Dunaparti házak azonban ma nincsenek többé a Dunaparton, hanem az utolsó Budán született királylányról, Mária Valériáról elnevezett utcában. A képből sugárzik az a nyugalom, ami a XIX. század első felében rajtült a városokon. Csendes német város. Lakói zajtalanul élő polgárok, akik elmennek a Theáterbe és a vérengzőbb, nyersebb fajtájú — heccbe... (Még 1790 táján a mai Vörösmarty-téren mulatott az «istenadta nép» azon, hogy üli kését a heccmester a feldühösített bika szügyébe...) De abban az időben, amikor képünk a Dunasort ábrázolja, már ott legfeljebb csak akkor voltak heccok, amikor a jurátusok a színházból kijövő purgerek fején bevették a kürtőkalapot...

A Duna partján — persze akkor még nem volt kiépítve — egy-két gőzhajó volt kikötve. A magas kémények rossz szagú kőszénfüstöt okádtak s a nem utazó lakók ott a parti házakban átkozták, aki feltalálta azt az istenverte masinát... Összehasonlították a maguk idejét azzal a boldog idővel, amikor a hajó valamennyiét úgy vontatták három-négy-öt pár lóval. Igaz, akkor lárma és ostorcsattogás verte fel a lakás békés csendjét, de a zajhoz még hozzá lehet szokni, de a fűthöz és bűzhöz — soha...

Arról is lehet vitatkozni, vajjon hiba volt-e a városépítőinktől, hogy megteremtették a Mária Valéria-utcát s

s így Dunapartunkat húsz-harminc lépéssel megszükitették. Tagadhatatlan, hogy a pesti oldal Dunapartja is remeke a városképeknek s csak azért nem rajong senki annyira érte, mert az utolérhetetlen és sehol párját nem található budai part szépsége elnyomja. Ha annyival szélesebb maradt volna a korszó, ott ma a világ egyik legszebb díszkertje virulna. De minek arról beszélni, hogy: ha... Életből-csesség: megelégedettnek lenni azzal, amit bírunk és nem kergetni a fantáziát, hogyan lehetett volna.